

Соснюк О. П.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, доцент кафедри соціальної психології, к.психол.н., доцент (м. Київ, Україна)

Остапенко І. В.

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, лабораторія психології політичної поведінки молоді, старший науковий співробітник, к.психол.н. (м. Київ, Україна)

РОЗВИТОК РЕЗИСТЕНТНОСТІ ДО ДЕСТРУКТИВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ У КОРИСТУВАЧІВ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

В умовах тривалої зовнішньої агресії, наслідки якої громадяни України відчують більше шести років, особливої значущості набувають проблеми забезпечення інформаційної безпеки. Адже військова агресія супроводжується та підтримується засобами пропагандистського та психологічного впливу, які використовуються супротивником для ведення інформаційних війн на постійній основі. Інформаційний тиск на військових та населення здійснюється у різних формах [3]. По-перше, у формі так званих інформаційних війн першого покоління, які передбачають: вогневе придушення (у зоні бойових дій) елементів інфраструктури державного та військового управління; ведення радіоелектронної боротьби; одержання розвідувальної інформації, здійснення несанкціонованого доступу до інформаційних ресурсів з наступною їх фальсифікацією; масове подання дезінформації через легальні канали для впливу на осіб, які приймають рішення; одержання інформації від перехоплення та аналізу відкритих джерел. Наслідки використання даних засобів насамперед відчують військові та населення, що безпосередньо перебувають у зоні бойових дій або поблизу лінії розмежування.

По-друге, у формі інформаційних війн другого покоління, які передбачають: створення атмосфери бездуховності й аморальності, негативного ставлення до культурної спадщини, маніпулювання суспільною свідомістю; дестабілізацію політичної ситуації; зниження рівня інформаційного забезпечення органів влади й управління; дезінформацію населення про роботу державних органів; підрив міжнародного авторитету держави тощо. Наслідки використання таких засобів відчуває на собі все населення України. Для цього країною-агресором активно використовуються можливості соціальних медіа, через які отримується доступ до майже всіх верств населення. Саме тому,

одним з пріоритетних напрямів ефективної протидії деструктивним інформаційним впливам є підвищення резистентності до них у користувачів соціальних медіа. Насамперед, це пов'язано з високим рівнем довіри користувачів до інформації, яка поширюється в соціальних медіа. Дослідниками зазначається, що комунікація в соціальних медіа може набувати трьох основних форм: міжособистісної, групової та масової. При цьому, визначається чотири фактори довіри: знайомство, забезпечення конфіденційності, якість інформації та зручність використання контенту [5].

За результатами теоретичного аналізу та спеціально проведеного якісного дослідження з використанням методу глибинного інтерв'ю [1;2]. попередньо встановлено, що: 1) для міжособистісної форми комунікації довіра до соціальних медіа визначається факторами знайомство, забезпечення конфіденційності та зручність спільного використання контенту. 2) для групової форми комунікації довіра до соціальних медіа визначається факторами якість інформації та зручність спільного використання контенту. 3) для масової форми комунікації довіра до соціальних медіа визначається факторами якості та корисності інформації, економії часу за рахунок швидкості пошуку інформації [3]. Зазначені особливості були враховані нами при розробці спеціалізованої програми розвитку резистентності до деструктивних інформаційних впливів у користувачів соціальних медіа. В основу розробки було покладено запропоновану нами раніше універсальну *модель розвитку медіаграмотності та медіакомпетентності*, яка включає в себе чотири етапи: 1) розуміння впливу засобів масової інформації (в т.ч. соціальних медіа) на суспільство та масову свідомість; 2) навички безпечного використання сучасних засобів в медіа-просторі; 3) безпекові комунікативні навички роботи з медіа-ресурсами; 4) індивідуальні стратегії використання соціальних медіа [6].

Перспективи наших подальших досліджень полягають у всебічній апробації та перевірці ефективності розробленої програми. Резистентність до деструктивних інформаційних впливів у користувачів соціальних медіа розглядається нами як передумова ефективною протидії проявам зовнішньої агресії у віртуальному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Остапенко І. В. Особливості використання якісних методів для дослідження комунікативних бар'єрів національної та громадянської самоідентифікації / І. В. Остапенко // Проблеми політичної психології: збірник наукових праць. – 2017. – Вип. 5 (19). – С.167–178.

2. Остапенко І. В. Стратегії та технології активізації самоідентифікування молоді : методичний посібник / І. В. Остапенко; Національна академія наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – К., 2019. – 114 с.
3. Почепцов Г. Г. Информационные войны / Г. Г. Почепцов. – М.; К., 2000. – 573 с.
4. Соснюк О. П. Психологічні особливості активності користувачів соціальних медіа / О. П. Соснюк, І. В. Остапенко // Український психологічний журнал. – 2019. – № 2 (12). – С. 160-181.
5. Cheng Xusen. Understanding trust influencing factors in social mediacommunication: A qualitative study / Xusen Cheng, Shixuan Fu, Gert-Jan de Vreede // International Journal of Information Management. – 2017. – № 37. – P. 25–35.
6. Sosniuk O. The development of medialiteracy and media competence of students in educational practice / Oleh Sosniuk, Iryna Ostapenko // DisCo 2018: Overcoming the Challenges and Barriers in Open Education. Papers of 13-th International Conference. – Prague, Center of Higher Education Studies, 2018. – P. 82–89.

Старокінь В. В.

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, слухач гуманітарного інституту (м. Київ, Україна)

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ: ДОСВІД НАТО

На сьогодні в Україні набуває актуальності питання об'єктивного інформування нашого суспільства про діяльність військово-політичного блоку НАТО як структури, яка відіграє ключову роль у забезпеченні миру та стабільності у регіональному та світовому масштабі.

Що таке стратегічні комунікації?

«Політика стратегічних комунікацій НАТО» (NATO Strategic Communications Policy) – один із засадничих документів Альянсу в цій сфері – подає таке трактування поняття: стратегічні комунікації НАТО – скоординоване і належне використання комунікативних можливостей і діяльності Північноатлантичного альянсу – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю (цивільних), військових зв'язків із громадськістю, інформаційних та психологічних операцій – у разі необхідності для підтримки політики Альянсу, операцій і заходів та з метою просування цілей НАТО [1].